

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Exhortationes|| Ad|| Religiosos

Dirckinck, Johann

Coloniæ Agrippinæ, 1704

Reg. 41.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-51834](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-51834)

REGULA XLI.
DE MANIFESTATIONE SUI.
EXHORTATIO I.

Ostendit à Subditis tentationes, defectus, Pœnitentiæ opera,
devotionis exercitia ac virtutes Superioribus manifestanda esse.

T H E M A.

En lectulum Salomonis sexaginta fortes ambiunt. Cant. 3. 7.

V E L

Nullam debent celare tentationem, Reg. 41.

Ociæ Sponsæ magnificenti-
am ac splendorem Salomonis, lau-
dibus celebraturæ, inter cetera magnalia
lectulum ejus apud sponsam deprædicant,
dum in Cantico Canticorum c. 3. 7.
inquit: *En lectulum Salomonis sexa-
ginta fortes ambiunt, ex fortissimis Israël,
omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi:
Uniuscuiusque ensis super femur suum,
propter timores nocturnos. In sensu literali,
Rex Salomon ejusmodi stipatores
habuit sexaginta, quemadmodum*

David Parens ejus triginta numeravit,
qui eum diu noctisque custodirent,
quomodo hodie dum Helvetii Ponti-
ficem, aliósque Principes custodiunt.

At in sensu mystico ac tropologico.
Verus Salomon est Christus Dominus,
Salvator noster, Rex pacificus; cujus
lectulus (ut S. Gregorius & Venerabilis
Beda docet) est Anima quieta, à rebus
terrenis & Mundi tumultibus separata,
quæ fluctus passionum edomat, ut pace
& tranquillitate gaudeat. In ejusmodi
Animâ, Deo deditâ, & à mundo avulsâ,
Christus Dominus velut in molli lectulo
requiescit: quam & 60. fortes ambiunt,
curaque

curaque solerti custodiunt. At quinam illi? Fortes hi sunt Angeli (ait Aponius) qui nos custodiunt. Fortes, inquit Philo Carpathius, sunt Sancti, tum in Mundo viventes, tum Beati in celo, qui meritis, verbis & exemplis suis nos tutantur. Verum ad intentum nostrum, Fortes sunt (ut exponit S. Gregorius & Cassiodorus) Superiores, Doctores, Instructores, & Conscientiae Directores, qui pro animabus sibi commissis vigilant, easque ab hostibus ac tentationibus defendunt: *Omnes ad bella doctissimi*: in bello enim spirituali adversus Mundum, Carnem, Daemonem, perquam sunt periti. *Omnes tenentes gladios*: Sed quoniam? Gladius est verbum Dei: *Vivus est enim sermo Dei, penetrabilior omni gladio accipiti*. Ad Ephes 6. 13. Gladius est Oratio, qua fugantur timores nocturni: Gladius est mortificatio, aliaque media & alexipharmaca spiritualia. His igitur fortibus pro nobis vigilantibus, curamque nostri gerentibus, si illis candidè & sincerè, ut exhortatione præcedente exposuimus, mentis nostræ arcana aperuerimus, securè dormiemus, & quiescemus, quare sicut priore dictione manifestationis condiciones & virtutes; ita in præsentī materiam, seu res manifestandas exponemus.

I.
Mani-
festandæ
sunt tenta-
tiones.

I. Lectulum veri Salomonis, id est, animam Deo consecratam, hostes infernales tanquam Leones rugientes circumant, ut devorent, inquietent, & tentationibus suis ad peccata pertrahant: Unde vigilandum est Superioribus & Directoribus, ut defendant, & timores nocturnos expellant: *Uniuscuiusque ensis super femur suum*

propter timores nocturnos. I. e. Nocturni timores sunt insidiæ tentationi occultæ (ait S. Gregorius L. 10. Moral. c. 7. & 4.) quo autem pacto Superiores ac Directores occultas hæcæ retundent insidias, nisi hæ ipsi aperiantur? Unde S. Ignatius Reg. 41. *Nullam debent celare tentationem, quam Præfetto verum spiritualium, vel Confessario, vel Superiori non aperiant*. Nequam spiritus id habent proprium, ut omnes quidem; sed non uniformiter omnes tentent: Observant enim loca congrua, tempora apta & singulorum naturas, ut ad sum, quos tentant, consensum pertrahant: callidè enim arte unicuique, Deo permittente, secundum gradum suum ad decipiendum, laqueos tendunt: Incipientes namque (ut docet S. Laurentius Iulianianus L. de discipulis c. 12.) *impugnant de difficultate spiritualis belli, de austeritate vite, de asperitate continentia, de memoria præteritarum delictorum, de affectione Parentum, de solatione & amicorum lascivâ conversatione, de inobedientia Statûs, de tentatione & laborum impugnatione, de multorum casu, qui perierunt, nec perseverarunt, & de impostibilitate perseverantia usque ad vite terminum*. At quid in hac luctâ consilii? *Nullam debent celare tentationem, quam non aperiant*. Si aperiantur duntaxat, collabescet.

Nec solum Tirones novellos in via Domini impugnant Tartarei Spirituum, verum etiam (ut pergit idem S. Laurentius Iulianianus) *Contra Professores nimio furore bacchantur, nam adversarios omnium tentationum genera (si permisi sunt) irruere faciunt. Pronos ipsos ad iracundiam, ad elationem, ad gulam, & ad profligandam quæque vitia reddunt; præcipue vero*

ad fornicationem: non diebus, non noctibus ab illis secedunt: & tanquam rugientes, sicut leones, sine ulla requie infestissimi milibus Christi generose certantibus, quoquo modo eos impingant in consensu delictorum. Imò nec viros perfectos deserunt tentationum impetus, & quidem longè graviores & vehementiores, contra eos non raro insurgunt. Ut Sanctus Antonius, Sanctus Hilarion, Sanctus Macarius, aliique Sancti experientia dedicere. Ac quid in omnibus solatii ac remediis? Non minimum est, quod suggerit Sanctus Ignacius: *Nul- lum debent celare tentationem, quam non aperiant.* Modò aperiant, illico in nihilum recidet: & lectulus Sponsi, (scilicet anima iusti) turbatus, agitatúsque tranquillabitur, ac ope fortium, Directorum & Superiorum, ad bella doctissimorum, pace perfruetur.

Præreligis autem gravior censenda est tentatio Religiosi, sive Tiro, sive proficiens, sive etiam perfectus fuerit, si Cacodæmon ei persuaserit, omnia esse celanda, nec Superiori aperientis esse stygias versutias. Tu, inquit, ipse jam nosti, quid responsi Superior daturus sis; parumque id tibi proderit: vel: Superior te tentatis, imò perfectis, ac pueris annumerabit, si ejusmodi res trivolas, similesque quiescillas ei detexeris. Contra hunc stygis assultum, sciat Asceta, nullà alià ratione, cõlium Sathanæ amplius referari, quàm vitiosà hujusmodi taciturnitate. Spiritus enim tenebrarum, cum hujusmodi anima, absque interpellatore ullo, liberrimè agit, quidlibet persuadet; &

velut piscem hamo, aut volucrem captam filo circumducit: cum nullo alio vitio, remediis omnibus, ita aditus intercludatur. Quare Sanctus Basilus Reg. fus. disp. resp. 46. hunc errorem dissuadens dictum Salomonis, Proverb. c. 18. allegat: *Qui non medetur sibi ipsi (cum facile queat revelando morbum curare) frater est sua opera dissipantis.* Quanta superbix est, exultimare, suam sibi, sine duce prudentiam, sapientiamque sufficere? Quanta atrogantix est credere, responsum sibi à Prædè dandum, jam tum sibi liquere? Verbum Superioris, Verbum Dei est, qui verbulo plus potest, quàm alii cunctis viribus: ipsi sunt fortes, & ad bella doctissimi, tui curam gerentes, & te in timoribus nocturnis defendentes; ut experientia Serapion expertus est, dum panis furto, revelato, illico Dæmon fugatus est. Cassian. coll. 2. c. 11.

II. At nihilne præter tentationes, lectuli tui custodibus à te detegendum est? Interroga Sanctum Ignatium, qui mox tibi reponet. *Totam animam integre manifestandam esse: nec solum defectus aperiendo, sed etiam penitentias, mortificationes, devotiones ac virtutes omnes, idque cum desiderio directionis, casu quo à rectitudine defleceretur. Primò igitur detegendi defectus, sive habituales illi, sive actuales fuerint: habituales, dico vitia ad peccatum inclinantia: actuales verò opera ipsa vitiosa; in quæ prolabimur. Hujus autem manifestationis causa facilè patet: Ut nimirum conscientix nostræ Director, simulque Medicus, media convenientia præ-*

II.
D. lectus.

Yyy scribat,

scribat, & alexipharmaca tribuat, tum pravis habitibus abnegandis, tum actibus pravis præveniendis opportuna. Nos ipsi in rebus propriis cœcutimus; defectus nostros non cernimus; aut perpetam excusamus; vel instar agrorum Medico carentium, crebrò medicamina inconvenientia usurpamus; ideòque sanitati minimè restituumur. Verè & præclare S. Joannes Climacus gradu 4. de obed. *Qui cœcum duce, pastore gregem, vie ignarum ductore, infantem patre suo, agrorum Medico, gubernatore navem destituit; utriusque periculum parat. Qui verò sine Patris consilio, contra spiritus nequam pugnare nititur, ab illis occiditur.* Notat ut hoc Ven. P. Bernardinum Realinum, opinione sanctimonix celebrem in Societate nostra virum, qui quot hebdomadis, Tironis instar, Superiorem adibat, rationem animi redditurus; suos in charta notatos defectus ferens; & quidquid interiorem spectabat curam, exponens, atque in omnibus ejus arbitrio acquiescens. Tannerus in vita p. 496. O quam anima ejusmodi, mollis, gratissimè est lectulus, in quo sponsus securè quiescat! Quam turâ defluit undâ phaselus, quæ vigili Rectore gubernatur!

III.
Fornica-
na.

III. Vigiles & lectulicustodes etiam advigilare necesse est ut in jeuniis, mortificationibus, ac operibus pœnosis, modus fervetur, & excessus caveatur: sicut enim ubique laquei, ubique pedicæ, teste S. Ambrosio, *Multi laquei, quasque ingredimur: Laquei in corpore, laquei in lege.* 4. in cap. 4. Lucæ. Ita quoque laquei in epulis, laquei in jeuniis,

laquei in deliciis, laquei in operibus pœnosis delitescunt: quare ne ab avaritia avernali capiamur, & strangulemur; opera quoque pœnosa conscientix arbitris detegenda sunt; etiam illa, quæ facultate illorum obimus; ut illis constet, num modo conveniente, ac secundum concedentium intentionem ea usurpemus: deinde num profectui nostro spirituali, nocumento, an adjuvamento existant. Latet enim laqueus, & suspectus habendus est impetus ille, aut impulsus, ad ingentes, invidiosaque corporis afflictiones, & jejunia præsertim, si absque licentia suscipiantur. Quid enim aliud hoc laqueo intendit Diabolus, nisi ut ad Ordinis labores, Apostolicasque, circa proximi salutem, functiones inutilem reddat, majusque bonum sufflammet. Potillimum verò illaqueare solet, ante Ordinis ingressum, jeuniis, vigiliis, corporisque castigationibus valde addidit, qui in ordine, consueta solum opera pœnitentiæ obeuntes, laxiorem vivendi rationem suscepisse sibi videntur. Verùm hujusmodi nosse oportet dictum Apostoli 1. ad Tim. 2. *Corporis exercitatio ad modicum valet; pietas autem ad omnia utilis est, promissionem habens vitæ, quæ nunc est, & futura.* Corporis exercitatio, aut castigatio, regulæ repugnans, vel Superiore inficio, invitòque suscepta ad modicum valet. Pietas autem ad omnia utilis. Pietas autem est, juventutem, timorem Domini docere; pietas est, pro concione populum à vitis deterrere, atque ad virtutes incitare: pietas est, quovis modo Dei gloriam & moralium

talium salutem procurare; ne JESU Sanguis pretiosus fructu suo frustretur. Nolle præterea illos oportet, vetam & præcipuam mortificationem ac penitentiam, in abnegatione iudicii & voluntatis propriæ; nec non passionum, vitiorumque affectuum subjurationem præstitam esse; atque adeo, in eo, quod in ipsis operibus pœnolis obeundis, non suam, sed alterius voluntatem sequantur. Hæc ratione sexaginta fortibus advigilantibus, lectulus anime, securitate gaudet, spondone celesti amœnam præbet quietem.

IV. Verum num etiam in devotionis exercitiis, timores nocturni, insidie occultæ hostis tartarei, laqueique timendi? Si Augustino credimus, ubique laquei & decipulae. *In medio laqueorum ingrederis.* Eccli. 9. 20. Ignorant, ait S. Doctor, in Psalm. 141. *quis in medio laqueorum ingrederis? Quid est in medio laqueorum, in via Christi? Et hinc laquei & dicit: laquei à dextris, laquei à sinistris: laquei in prosperitate, laquei in adversitate.* Ita sanè etiam in pietatis & devotionis operibus, insidie Dæmonum & laquei. Ideoque sive in devotionis actibus adsint gustus & dulcedines, sive ariditates; sive consolationes, sive desolationes, conscientie arbitris aperienda sunt; in illis ne efferramur, & irretiamur laqueo superbiæ, in his ne deiciamur ac præcipitemur, in laqueos desperationis & dissidentia. Exponenda igitur, orationes, meditationes, illustrationes, inspirationes, affectus, proposita: complures

enim, ut vitæ Patrum perhibent, ab Angelo Sathanz delusi, deceptique fuere, uti & hodie dum nonnullis accidit, præcipuè per consolationes: quibus in animi elationem eriguntur, existimantes se jam sanctimonie apicem attingisse, cum vix fundamentum vitæ Religiosæ, mortificationisque locarint. Quare delusio est, existimare, non rectè succedere meditationem, nisi solatiorum mel degustetur: delusio est, censere preces malè institui nisi lacrymarum dulcium imbres fundantur: delusio est, illo tempore precationi insistere, quo ab obedientia, vel somnus vel labor præcipiter. In omnibus enim his quid humani generis hostis aliud intendit, nisi ut obedientie ordo perturbetur; aut orans immodicè capitis, pectorisque constrictione utrumque lædat, atque ita debilitet; ut postmodum ab oratione penitus desistere cogatur, & ad Ordinis munia ineptus reddatur?

V. Denique ipsæ etiam virtutes, operaque bona, ex S. Ignatii mente, sunt manifestanda: nam & in his laquei, in his foveæ in quas incidere dubia & perplexitates, quibus nos Dæmon involvere; avia & devia, in que possumus declinaro. *Est via que videtur homini justa, novissima autem ejus deducit ad mortem.* inquit Sapiens, Prov. 14. 12. Diabolus enim transfiguratur in Angelum Lucis. & vitia sub virtutum specie suadere assidue nititur: ut ait Sanctus Laurentius Justinianus L. de disc. c. 12. Nam sub colore zeli, furorem inserit; sub justitiæ imagine crude-

V.
Virtutes.

Y y 2

crudelitatem; sub velamine charitatis, carnalem affectionem; sub prae-textu honoris DEI, privatam laudem; & sub desiderio salutis animarum, praedicationis officium suadet, ut quaeratur. Hortatur etiam ad praedicationes, ad saecularium conversationem, & ad virorum, mulierumque indistinctam colloquutionem; illud Apostoli commemorans: *Omnibus omnia factus sum, ut omnes lucrifaciam.* 1. Corinth. 9. In his omnibus latent fraudes & inimicorum laquei formidabiles, quibus capiuntur qui carent prudentia & elatum habent cor. O quot, qui jam inter astra, nidos suos collocasse videbantur, occasione fraternae charitatis, in lutum carnalis concupiscentiae turpiter corruerunt! Quot temporibus nostris fuerunt & sunt, qui tanquam ardentes lampades & mundi luminaria lucebant coram hominibus; paulatim ex frequenti saecularium conversatione & confabulatione tepesfacti, ad pristina opera saecularis vitae miserabiliter redierunt! ita Sanctus Laurentius Justinianus.

Manifestanda idcirco sunt etiam virtutes, ne sub specie virtutum in vitia deflectamus, & sub palliolo charitatis, in sordes carnalis concupiscentiae ruamus; & sub integumento divini honoris, propriam laudem, inanemque gloriolam venemur. Vicina sunt vitia virtutibus: quare monet Sanctus Hieronymus Epist. adversus Luciferianos: *Conveniat unusquisque cor suum. & in omni vita inveniet, quam rarum sit, fidelem animam inveniri, ut nihil ob glo-*

vite cupiditatem, nihil ob vanum suum minimum faciat. Neque enim statim, qui jejunat, Deo jejunat; aut extendens manus, Deo operatur; Deo suadet. Vicina sunt vitia virtutibus; difficile est, Deo vitam esse contentum. Ne igitur fallamur, aut decipiamur; vitae duce opus est; periculosum aut certe parum tutum est, viam longinquam ingredi, quam magis quam his expertus: quanto igitur magis in via ad aeternitatem, maxime longinquam ductore opus erit, ne exorbitemus. Hunc verò Ducem, si in dubiis conluerimus, si arcana nostra retexerimus, haud sine Divina Bonitas, nos a rectitudine & medio virtutis, in alterutrum extremum deviare.

Non possum, quin ipsiusmet Sancti Ignatii exemplo hos Sathanae laqueos, ad Tironum omnium cautelam declarem. Hic enim sub vitae melioris exordium, visus est in omnibus praesens, quia sese non aperuit, impugnavit. Nam 1. sensit vehementissimas tentationes, vanae gloriae stimulos, desperationem virium, ad vitam tanto rigore continuandam; sed vel maxime & molestissime scrupulis à Damone exagitatus Tiro Christi fuit; adeo non nisi avertens à se Deum, à quo aeternum esset perdendus, cogitare posset; & quodammodo violenter, ad vitam aut praecipitio, aut ferro, aut laqueo abrumpendam, impelleretur. Totus ibat in lacrymas, rugitus & clamores; in caelum ad Deum vociferans, inde ut aliquid sibi opis adesset, quam frustra ab hominibus quaereret. 2. Absque consilio arbitri conscientiae suae, admi-

admirabiles assumpsit poenitentias, tri-
duana & quatrigena jejunia, humi-
cubationes, cilicia, flagellationes, vi-
gilias, orationes, meditationes septem
horarum: quibus vires ita prostravit,
sanctitatemque pessumdedit, ut animo
linqueretur & vitæ periculum adiret.
3. Visa est tandem illi pia vis, quam
de aliquo Sancto legisse meminerat,
DEO adhibenda, decrevitque tamdiu
cibo abstinere, donec liberationem.
à DEO afflicti miserente, exorasset:
& produxit à Sabbatho usque ad Sab-
bathum alterum, nec panis quidem
mica, aut aquæ stillâ admisâ. Et
progressus erat ulterius nisi conscientia
Director, rem edoctus, vetuisset:
cepus imperium, simul secuta est Igna-
tio plena animi tranquillitas. Tanne-
ras in vita pag. 4. Ecce quàm potens
remedium, in momento, omnia Dæ-
monis tentamenta retundendi: Dire-
ctoris imperium plena tranquillitas
sequitur.

Quapropter, Dilectissimi, quando-
quidem anima nostra veri Salomonis,
Christi Domini nostri, lectulus est,
quem tot fortes ambiunt, gladium
tenentes, & ad bella spiritualia doctis-
simi, his viris fortibus, Superioribus
inquam, Præfectis Spiritus, & animæ
gubernatoribus, nos ex asse commit-
tamus; in dubiis & perplexitatibus ad
eos confugiamus; tentationes, defe-
ctus, poenitentias, devotiones, & vir-
tutes, perspicuè illis manifestemus;
sensumque nostrum ac iudicium, illo-
rum iudicio submittamus, quos Christi
Domini loco tenemus, ac fideliter iis
obtemperemus: quod si fecerimus;
omnes tentationes, scrupulos, anxie-
tates, pericula feliciter evademus, Dia-
bolique astutias ac technas declinabi-
mus; contra quosvis timores nocturnos
tuti, securique erimus, & feliciter
ad perfectionem ac patriam
cœlestem prope-
rabimus.

EXHORTATIO II.
IN REGULAM XLI.

De variis tentationibus Religiosorum, præsertim Tironum.

T H E M A.

Capite nobis vulpes. Cant. 2. 15.

V E L

Nullam debent celare tentationem. Reg. 41.

SAMSON inter Hebræorum Judices, bellicosque Archistrategos præ ceteris fortitudinis gloriâ inclutus, ut Libri Judicum c. 15.

14. recensent, mirâ Dei dispositione vulpes collegit omnino trecentas; quarum caudas colligavit, faces accensas in medio interposuit, atque ita illas dimisit: hæc verò illico huc illucque discurrerunt, ac non modò fegetes & fruges in agris; verùm etiam vineas & oliveta Philistinorum, igne disperso, consumpsere. Phalangis stygiæ Dux, Samsonem imitatus, trecentas colligit vulpes, id est, trecentas concipit versutias, fraudes, ac tentationes, quibus

Religiosorum, Tironum præcipue, agros & vineas, id est, Animas immensas destruat, atque succendat, ne optatos fructus proferant: Quod ut facilius expediat, cujusque genium, indolem, inclinationem callidissimè explorat. Novit Diabolus, inquit S. Leo Serm. 7. de Nativ. Dôm. cui adhibet astu cupiditatis, aut illecebras Gale ingerat, cui apponat incitamenta Luxuriæ; cui infundat virus Invidiæ; quem moris conturbet; quem gaudiis fallat; quem nova opprimat; quem admiratione seducat; & omnium discutit consuetudines; versutat curas; scrutatur affectus; & ibi causas querit nocendi, ubicunque viderit studiosius occupari. Ut igitur noverimus vulpibus cum vulpibus, fraudes ac tentationes hæc dete-

detegenda nobis sunt; earumque antidota deprecanda; quod eas prudenter ac fortiter superare sciamus.

Quemadmodum si quis stellas caeli, aut pluviam guttas, seu arenam maris dinumerare voluerit, casu consumitur labore, scribit S. Laurentius Justinianus L. de disc. c. 12. Ita & quicumque varias Demonum fraudes ad plenum referare conatus fuerit, supervacue defudabit: nempe ipsorum venenata malitia intricabilis est, & prorsus ignota mortalibus. Deo solo revelante, eorum possum detegi insidias: tortuosi namque cum sine colubri & anfractibus asueti plurimis, mox cum teneri putantur, & manibus defluunt: mille enim modis, & investigabili arte nocendi, ac insatiabili circumventione simplicium Animas decipere moliantur. Nunc blandis persuasionibus ignorantium mentes decipere student, & rationibus fictis ad peccatum eos alliciunt; nunc callidis machinationibus & altius eosdem praecipitare contendunt. Tales autem nisi majorum per omnia acquiescant consiliis, irremediabiliter ruunt. Quare quenam illa sint vulpes, seu astutiae in particulari, quibus Sathan Religiosos, & potissimum Novitios aggreditur, dispiciamus.

1. Prima vulpes astuta, agrum, seu vineam Religiosi jam florere incipientem demoliens, est tentatio, sive à Cacodamone, sive à Carne, sive à Mundo suggesta, orta ex memoria seculi, atque inde enata trilitia ac melancholia. Revocat enim Tentator novello Christi militi in memoriam, pristinam libertatem, honores, digni-

tates, voluptates, divitias, parentes sanguine junctos, amicos ac sodales longè carissimos. Haec omnia velut agmine facto, unà in cor miserum irruunt, sese sperni lugent, & identidem ingerunt: Siccine nos deseris? Siccine te à Caris omnibus elongas? Siccine vivum te tumulas? Sic inglorius, ac despectus, mæstus, cunctisque Mundi deliciis ac bonis orbatus vitam miseram trahere constituis? Atque hæc ipsissima est tentatio, quæ Augustini, de vitæ mutatione deliberantis, peccus pullabat: *Retinebant me (faretur Ipse) nuga nugarum, & vanitates vanitatum; antiqua amica mea, & submurmurabant: Dimittis nos? Et à momento isto non erimus tecum ultra in aeternum? Et à momento isto non tibi licebit hoc & illud ultra in aeternum?* His accedit spes & expectatio vitæ longævæ ad canos usque & senectutem multam protelata. Ex quorum omnium recordatione, ac vivâ memoriâ tristitia nascitur, spiritualia omnia desipiunt, socii, pannosi, inculti, tristes reputantur, atque omnia felle illita & absinthio respersa existimantur.

At quo reti vulpes hæc capiatur? Responsum in promptu est: Considera vitæ hujus mortalis breviterem; & obgannire desinet: perpende omnium bonorum terrenorum caducitatem, & obmutescet. *Quid enim (interrogat S. Jacobus c. 4. 15.) est vita vestra? Vapor est ad modicum parens. Quid est vita vestra? Quasi umbra super terram & nulla est mora.* 1. Paralip. 29. 15. *Quid est vita vestra? Flos, fabula, scænum, ventus, Punctum, nihil: Vita enim nostra brevissima, in senibus longa esse nequit; juvenibus verò sæpe*

sepe in flore succiditur. Deinde quid sunt cuncta Seculi bona? Oculis Mentis, Fidei lumine collustratis, ea intueri: & videbis, non esse bona; sed umbras bonorum, & felicitatum larvas, & figmentorum imagines; quæ labore ingenti quaesita, in ictu oculi instar umbræ evanescent; & miseris sui amatores vacuos, tristes, ac sempiternæ morti addictos relinquunt. Si mihi fidem non habes, audi Damnatos illos experientiâ doctos in Libro Sapientiæ Cap. 5. & 10. ita lamentantes: *Quid profuit nobis Superbia, & divitarum jactantia quid contulit nobis? Transierunt omnia illa tanquam umbra, & tanquam nuncijs præcurrentes, & tanquam navis, quæ petransit fluctuantem aquam, cujus, cum præterierit, non est vestigium invenire.*

Quanta ergo dementia est, ob umbram fictamque bonorum imaginem, vera & æterna bona perdere, & sibi ipsi illudere? Quam ignominiosum, eos, qui in croceis nutriti coeperunt, rursùm amplexari stercora, & in præteritis miseris ceu stolidajumenta computrescere?

II.
Segnities.

II. Altera vulpes dolosa est ignavia, segnities & vecordia quædam in divino servicio. Variis ex caulis gigni solita: Vel enim oritur ex inscitia ac defectu cognitionis rerum spiritualium; vel ex falsâ quâdam tranquillitate, quod nimirum peccatis exhomologesi de totâ vitâ expiatis, quis se in tutissimo collocatum portu existimet, nihilque ultrâ agendum sibi esse autemet; vel denique ex inani persuasionem, quod non rectâ intentione; sed levitate quâdam, aut sine præpostero ductus, sæculum reliquerit. At quibus armis contra vulpis hujus

fraudentæ dentes sese armabit? Contra primum, scilicet inscitiam, necesse est, ut perfectionis dignitatem & vitæ spiritualis momentum intelligat; ex quo non divitiæ peritura, non regnum temporale; sed vitæ sempiternæ, & ponderis gloriæ immensi allegetur dependet. Contra secundum, ut tranquillitati minimè fidat, solet enim stygius veterator quandoque sub vitæ religiosæ primordia à præliis cessare; ut Religiosum incautum fallat, subque is persuadeat, vitam spirituales otiosam esse, nec multis subliis indigere, quæ persuasionem delusus, tentatione ingroscite, à cæpto resiliat. *Errat Præteritus si putas unquam, Christianum perfectissimum non pati: Tunc maxime oppugnatis, si te oppugnari non sentis.* Contra tertium, intentionem, si vitium obrepserit, contingat, Deoque corde pleno ac sincero deservire statuat. *Dixi, nunc cap: hæc mutatio dextera Excelsi. Psal. 76.* Atque ita triplicem assultum vulpium generosè, sapienterque retundet.

III. Vulpes tertia pariter subdola est, & in scopam priori contrarium collimat; estque fervor nimius ac indiscretus in operibus penosis, & corporis macerationibus. Oritur autem hic vel ex amore proprio, quia præteritorum criminum turpitudinem agnoscens, à præterito, pro illis debitis, quàm citissimè se desiderat expedire. Vel metu ignis purgantis, velut mucrone confixus, asperitatibus illis, à gravioribus ac diuturnioribus suppliciis in altera vita tolerandis, liberare se desiderat. Vel vanâ fiducia subnixus, existimat, se suis viribus operi-

operibusque, posse pravitates corrigere, virtutes arripere, & perfectionis arcem obtinere.

Verum huic vulpi opponendum est illud Apostoli ad Rom. 12. *Rationabile obsequium vestrum*. Tale scilicet, quod corpus domet, non destruat; tale, quod vita totius curriculo, perdurare valeat, non quod paucis post diebus, abrumperet necesse sit, ut imbecillitas naturæ nostræ subsistat. Deinde oggerendum illud Levitici c. 2. *Quidquid sacrificii obtuleris, sale condet*. Opera nostra sale discretionis condita, Deo mirificè placet, sine illo desipiunt. Peccata præterita, ignisque purgantis supplicia, non afflictione corporis immoderata; sed prudenti & integrâ sui oblatione, ex gratia Dei factâ, sunt abolenda: & virtutum arx non in fortitudine equi, id est corporis, sed timore potiùs & amore Domini, ac solidarum virtutum actionibus expugnatur.

IV. Vulpes quarta vafra est, tentatque in pullanimitatis voragine præcipitare Tironem; dum futura contingencia ob oculos ponit. Quid si, inquit, hoc illudve manus tibi à Præsidibus demandatur; viriline te pares illi adferre posse arbitraris? Tunc & ingenium & corporis robur juventuti erudiendæ tibi inesse reris? Tunc ex ambone ad populum perorare, poenitentibus aures præbere, missiones Apostolicas obire, cæterisque Ordinis labores exantlare te posse credis? Tu tot defectibus obnoxius, tot vitis innutritus, in sublimem perfectionis montem eluctaturum te censeres? Tot inter occasiones, casti moeroris decus, integrum, illibatūque

perstiturum tibi opinaris? Huiusmodi vulpes allatravit, initio vitæ melioris S. Ignatium, in hospitali domo Manresæ degentem: Quomodo tu, inquit, paupertatem tantam ferre poteris? Cui opponendum illud Servatoris nostri: *Nolite solliciti esse in crastinum*. Matth. 6. Nunc in tirocinio locandum mihi est solidum vitæ Religiosæ fundamentum; cætera suo tempore dabit Dominus: qui dedit velle, dabit & perficere. Et illud Apostoli ad Philip. 4. *Omnia possum in eo, qui me confortat*: In me & ex me nihil. In Deo & omnipotentia ejus totam fiduciam meam colloco: hæc nixus, cum Augustino, animum erigam, dicamque: *Tu non poteris, quod isti & ista?* (quando instabat tentatio de servanda castitate) *an isti & ista in se & ex se hæc potuerunt, & non potiùs in Domino Deo suo?*

V. Quinta vulpes fraudulenta, nuncupari potest, species boni: ut dum quis in tirocinio aliquamdiu subsistit, ac methodum religiosè vivendi, & exercitia Spiritûs utcumque addidit; hæc fucata illi occurrit suggestio: si ad sæculum reverterem, atque inter mundanos degerem, quàm exemplarem, sanctamque vitam ducerem? Quot diebus ad horam quartam è strato me proriperem, meditationi vacarem, conscientia latebras, examine gemino discuterem, eleemosynas largas in egenos distribuerem, verbo, cunctis vitæ Christianæ, virtutisque omnigenæ exemplis prælucerem. Verum hæc astuta vulpes est; cui Tiro oggeret: Ego meam novi inconstantiam, fragilitatem meam per-

Z z z spicio;

V.
Species
boni.

spicio; si exempla ferventium Fratrum abessent, si signum campanæ & obedientiæ deficeret, si excitator ac visitator emaneret; si gratia vocacionis non fulciret & corroboraret; si communis oratio Societatis universæ auxilium cœlestē non efflagitaret, fortè, extra Religionem positus, ne ostiduo quidem meditationi, examini, rebûsque spiritalibus vacarem; sed mundanorum more in multam lucem sterterem; & fomno, otio, lusu, aut certè negotiis sæcularibus, tempus nobile contererem. Harum vulpium exempla varia recenset S. Bernardus serm. 64. & 65. Uti Monachi illius, qui è Monasterio abiit, ut parentes converteret: sed ipsos non acquisivit, & seipsum perdidit. Aliorum, qui cœnobita deserunt, ut ad populum pro Concione dicant, aut sibi soli ac Deo vacent. Aliorum, qui cum feminis conversantur, pio prætextu, ut in spiritu eas instruant; sed mox Spiritus tranlit in carnem. Nam ut prudenter ait idem S. Doctor serm. 65. *Cum fœmina semper esse, & fœminam non cognoscere, nonne plus est, quàm mortuum suscitare? Quod minus est, non potes; & quod majus est, vis credam tibi?*

VI.
Incon-
stantia.

VI. Sæta vulpes verispellis Tironi Religioso obgannit, & ad mutationem statûs inducere nititur: jam Religiosum Ordinem alium suadet mitiorem, & laxiorem, tanquam viribus & genio magis consentaneum; jam Religionem proponit rigidiorem: hæc sub specie, quòd majori in ea sanctitate vivatur, corpus pluribus jejuniis, aliisque asperitatibus dometur, solitudo major, chorus prolixior, oratio frequentior observetur;

adeoque haud occurrant tot animæ pericula. Hujusmodi tentatio, vivente etiamnum S. Ignatio, incescit unum è denis primis ejus sodalibus, ex conversatione cum quopiam Eremita, ad amplectendam vitam Eremiticam, sollicitatum: alium impulit ad ingressum Carthusiæ; sed uterque extemplo penitentia ductus, resiliit: alii vix ingressi, mox magnâ inquietudine agitati, illud pedem retulerunt. Accidit quoque crebro, à Diabolo Tironem, ad alium incitari Ordinem, non ut eum capessat; sed ut ea sub specie, ad sæculum redeat, vitamque mundanam resumat. Evénit id euidem Fratri ad Marthe munia oblinato, in superiore Germania; qui Societatem, Religionem, non sã astreram, strictamque sibi esse causabat, quòd in ea, prandio bono sc̄ reficeret, jejuniisque corpus non affligeret, more aliorum Ordinum: atque ita à Societate tandem dimissus, abscessit; sed curi alterius ordinis rigidioris ingredienti depositâ, haesit in Mundo; ac non multo post Magistro Novitiorum obviam factus, rogatusque, quid in mundo ageret? Cur Ordinem alium non intraret? Reposuit; fruendum sibi prius esse, læculi jucunditate, delibandaque mundi gaudia. Hæc sunt Sathane stratagemata; hæc sunt vulpis dolosa, astutia: sed eam nullo negotio ceperis, illâ Apostoli sententia: *Unusquisque in qua vocatus est, in ea permaneat.* 1. Corinth. 7. 20. *Conside in Deo & mane in locuo.* Eccli. 11. 22. *Et Locum tuum ne dimiseris.* Eccli. 10. 4. Nisi periculo te exponere certo volueris. Avicula nidum suum deserens, aut locum commodiorem

non

non reperit; aut antequam reperiat, laqueo capta manet. *Sicut avis transmigrans de nido suo; sic vir qui derelinquit locum suum.* Proverb. 27. 8. Ita pariter Religiosus à sua vocatione discedens, aut aliam minime sibi convenientem nanciscitur; aut antequam obtineat, adventarii decipulam illaqueatur. Arbutula, de solo in solum transplantata, non crescit; sed languescit; non fructificat; sed arescit, praesertim in diversa glebae temperie, diversaque caeli & aëtorum influxu.

Quapropter, Charissimi, si hæc vel illa vulpes versipellis, vos infestaverit, agrisque & vineas vestras, id est animas, deperdere, aut demoliri tentaverit; generosa mente vos opponite: ejusque fraudes & mendacia, clypeo veritatis retundite. 1. Memoriam sæculi exterminare, memoriâ & consideratione brevitatis vitæ: quid sunt bona mundi, nisi somnia? In ictu oculi clauduntur omnia: vitæ longævæ promissio nequissima est, & fallacissima, quæ multa centena hominum millia, in

peccatis detinuit, & in tartarum detrusit. 2. Ignaviam, torporémque in rebus divinis, perpensâ bonorum æternorum magnitudine, eliminate. 3. Fervorem indiscretum in maceratione corporis, saltem discretionis aspergendo, juxta Superioris consilium temperate; 4. Pusillanimitatem, magnâ in Deum conceptâ fiduciâ, depellite; sine Deo nihil, cum Deo possumus omnia. 5. Speciem boni, in sæculo præstandi; inconstantia & fragilitatis vestræ consideratione & discutite. 6. Denique cogitationes de statû suscepti mutatione, vocationis divinæ æstimatione, mentisque constantiâ, ac perseverantiâ in eo ordine, in quo à suprema summi Providentiâ, collocati estis, generose proficite. Quod si præstiteritis, prædictas vulpes astutas ac fallaces, capietis & enecabitis; animæque vestræ vinea florebit, fructusque Deo gratissimos, & sapidissimos exhibebit.

Zzz 2

EXHOR-

EXHORTATIO III
IN REGULAM XLI.

Exponit, tentationes minimas, Religiosis, præsertim Tironibus,
non minimi faciendas esse.

T H E M A.

*Capite nobis vulpes parvulas, quæ demoluntur vineas; nam
vineam nostram floruit.* Cant. 2. 15.

V E L

Nullam debent celare tentationem. Reg. 41.

Eferunt rerum radiis expositæ, urantur atque exarescant. Ea de causa Cœlestis Sponsus in Cantico Canticorum c. 2. hortatur: *Capite nobis vulpes parvulas, quæ demoluntur vineas nostras.* In sensu adæquato, ex mente S. Gregorii, Anselmi, Bedæ, Augustini in Psalm. 80. Vineam est Ecclesia, vulpes parvulæ Hæretici subnascentes; instar vulpium, subdolè fidem & Ecclesiam subvertentes; qui dum adhuc pusilli sunt, & in paucis hærent, detegi, revinci, & exterminari debent, ne invalescant, totamque Ecclesiam corumpant. In sensu verò partiali, S. Bernardus, S. Gregorius Nyssenus & Origenes, per vineam florentem, animam gratiâ

gratiâ & virtutibus ornatam ; per vulpes, Dæmonis insidias intelligit. Verùm tur vulpes parvulas Scriptor facer nuncupat? Respondet Origenes: *Quod in rebus parvis homines ad tentationem infestent.* Monet autem capiendas esse, dum etiam animi parvæ sunt: id est minimas tentationes superandas esse: quia sicut vulpes parvula, si non capiuntur, crescunt & adolefcunt; totamque vineam destruant: ita tentationes parvæ, præsertim periculose, si negligantur, nec statim elidantur, augentur, animam prosterunt & in præceps devolvunt, omnique gratiâ ac virtute spoliant.

Quare, cum præter vulpes astutas, exhortatione præcedente, detectas, vulpium parvularum, seu tentationum, species nonnullæ supersint, in rebus, ut videntur, parvis, re tamen verâ, periculosis; quæ Tirones potissimum exagitant, eas in præfentiarum declarabimus, quæ ratione capiendæ, ac necandæ sint, patefaciemus.

Mellissus Doctor serm. 65. asserit: *Vita sapientis sua vita vinea est, sua mens, sua conscientia: in hac vinea, virtus vitis; alio palme; vinum, testimonium conscientie lingua, torcular expressio.* Sed tali, inquit, vinea, nunquam infestationes, nunquam insidias deerunt: *Sapientis autem erit sollicitus servare vineam suam, non minus, quam excolere; nec finet eam vorari à vulpe.* Nec à vulpeculis destrui ac subverti. Quanam verò sunt hæc vulpeculæ?

I. Vulpecula est, ait Cornelius à Lapide hic, relaxatio Regulæ, & disciplina in rebus parvis: v. g. cum in Monasterio vel Collegio, dissimulatur ru-

ptura silentii, rerum parvarum, non petitâ veniâ, usurpatio, levis inobedientia; contra Superiores obmurmuratio, discordiarum, licet non gravium, inter Fratres disseminatio. Huiusmodi enim defectus, nisi corrigantur, serpunt, crescunt, & magni evadunt, ut tandem disciplinam evertant, & omnem Regulam pessundent. Quare faciendum est, quod monet Sapiens:

Principis obsta, sero medicina paratur;

Cum mala per longas invaluere moras.

II. Vulpecula est, detractor, & surreptor, æquè ac adulator; licet initio, à rebus gravioribus non aufpicetur: tales enim paulatim vineas; id est cœtus, & societates dissolant, ac fidelium animas subvertunt. Testatur id S. Bernardus serm. 63. *Pessima vulpes, occultum detractor; sed non minus nequam adulator blandus; cavebit Sapiens ab his: dabit operam sanè, quod in ipso est, capere illos, qui talia agunt; sed capere beneficii, atque obsequii, monitisque salutaribus & orationibus pro his ad Deum: faciens mandatum Sponsi dicens: Capite vulpes parvulas, quæ demoluntur vineas.*

III. Vulpecula planè versipellis est, cogitatio quædam inhonesta, aut phantasia & imaginatio turpis, negligentex repressa. Objicit enim Tironi incauto: quid est una phantasia? una cogitatio? una exigua, obiterque percepta in his delectatio? Modica hæc & non magni momenti censentur. At cave tibi: res hæc minima tibi videtur; & tamen non raro gravissimæ tentationis, ac ruina causa extitit. Solitus fuit asserere S. Franciscus Xaverius: *Quod si semel levissimam turpem cogitationem excutere cun-*

II.
Detraçtio
& surreptio.

III.
Inhonestæ
cogitatio.

æmur; id ipsum arripit, Vulpes infernalis, eoque non contenta, longum agmen fædarum specierum consequentium aduclit. Una enim eiusmodi cogitatio animo inñixa, nec sat repressa, recurrit, blanditur, allicit, carnem commouet, animum perplexum reddit; ut inter admissionem & repulsam fluctuet, & instar carti cum mure, ludat: atque ita tandem etiam voluntatis arcem expugnat. Talis cogitatio, una quasi scintilla est: & scintilla vel unica neglecta, quantum frequenter excitat incendium? Nonne integras, quandoque sylvas, civitates integras absumit? S. Iacobus c. 3. 5. de lingua ait: *Ecce quantulus (id est quantulus, quam parvus) lignis; & quam magnam sylvam incendit? A scintilla una, inquit Ecclesiasticus, c. 15. 34. augetur ignis. Videas in navi grandi bellica. plurimis machinis aeneis, militibus & epibatis instructa, omnis generis armaturæ & annonæ copiam ingentem: & quantum, putas, requiritur; ut in frustra dissiliat, & evibretur tota in auras? Non nisi una scintilla: hostili enim classe appropinquante, nec ullâ aut evadendi, aut vincendi spe affulgente; juvenis ad id constitutus, camerae pulverariæ, ignis scintillam injicit, & res tota confecta est. Simile accidit non raro, in una cogitatione aut phantasiâ: Ergo quisquis lapis, cave tibi, non consideres, quam parva res sit; sed quam grandia damna pariat. Quando parvam animi perturbationem susceperis, inquit S. Chrysostomus, ne eam neglexeris, quiddam parva sit; sed considera quanta mala pariat. Quemadmodum in domo, cum stupæ non nihil accensum viderimus, contur-*

bamur, tumultumque ciemus; non enim attendimus initium; sed ex incipiente suum considerantes, movemur, & concurrimus, ut totum caminum extinguamus.

IV. Quarta vulpecula est affectio quadam inordinata, aut amor sensualis erga hanc illamve rem creatam: ob strepit hæc vulpecula & objicit: *Quis periculi imminet; si hanc illamve personam dilexero, aut familiarius cum ea egero, & amicitiam coluero: amor hic naturalis est, adeoque non perversus; nihil eo mali intendo. Verum & hic later anguis in herba; abscondit se vulpecula. Scribit Olaus L. 18. c. 13. Vulpes si quando incidit in canem, nullumque sibi videat effugii locum, simulato latratu, canem effingit; ut imminens, mentitâ voce, declinet periculum. Non ab simili ratione, vulpes stygia vafre simulat vocem affectionis bonæ, amicitie honestæ, familiaritatis spiritualis; sed fallit, & ne deprehendatur, nequiter imponit. Amor enim naturalis & sensualis facile degenerat in carnalem, hominisque cor captivat. Ex volucrum aucupio, inquit S. Ephrem. tom. 3. serm. de Ascens. disse, quæ parva videntur non ideo contemnere; contingit enim, ut avis in laqueum incidens, merula capiatur unguiculâ, & alarum vires frangantur ac debilitentur, ob unguem vitens; cum totum corpus sit extra laqueum, totum tamen retinetur. Ecce tanta vis est in ungue, ut dum ipse tenetur corpus totum captum teneatur. Idem in multis affectionibus, amicitiiis, familiaritatibus ac tentationibus usovenit: vulpeculæ isti unguicula detenta sufficit; una*

una affectio inordinata sat est, ut capiãre. Diabolus imitatur fures, qui si oberatis foribus & ostiis, ipsimet domum intrare nequeant; per foramen angustum, puerum introrunt, qui deinde fenestram aut ostium aperiat, aditumque ad interiora domus, ad quam spoliandam venerant, patefaciat. Contigit id ante annos 25. Embriæ, ubi fures noctu in templum nocturnum irrupturi, cum per fenestram claudos ferreos ipsi penetrare nequissent, puerum de platea raptum, coactumque immiserunt, qui ostium deinde referavit, ut hierothecam & lampades argenteas auferre possent. Ita pariter Sathan amorem naturalem aut sensualem, tanquam furem parvulum, aut vulpeculam gracilem in cor hominis immittit; ut ostium deinde amori perverso pandat. *Veterator malorum Diabolus* (inquit S. Chrysostomus Homil. 87. in Matth.) *cum sit magna malitia, multa opera, ingenti studio, condescensioque nonnulla, ad perditionem hominum atitur: à minimo enim plerumque incipit.* Igitur S. Hieronymi consilium sequere: *Dam parvus est hostis: interfice; ut nequitia videtur in femine.* Perime vulpeculas; ne exerceant in vulpes: neque affectiones sensuales, ne in carnales desinant.

V. Quinta vulpecula est visio quædam incauta, aut aspectus curiosus: ubi illa obganit: *Quid (quæso) mali est, si hoc illudve objectum; hanc, illamve personam fixis oculis curiosius intutus fuero? At rursùm cave tibi: Si nescis, oculi sunt in amore dulces, ut Poëta canit. O quam multis oculi, scopuli exitere, ad quos animæ cymba in pacta disillit? O quoties per hæc fenestras, malè custoditas,*

mors intravit? Quoties urbes & arces munitissimæ, altissimæ septa mœnibus, per subterraneum cuniculum, per aqueductum, angustumve meatum hostibus clam irruptentibus, occupata fuere? In armato milite ferreis armis, ait S. Ephrem Tom. 1. Serm. de morb. ling. *si per tennem aliquam rimulam telo aut ferro aditus patefiat, strenuo pugili mortem affert.* An non id expertus Henricus II. Gallix Rex, ut narrat Famianus Strada de bello Belgico, qui à capite ad calcem usque ferro testus erat; sed quia galeam oculis objectam parùm firmè constrinxerat, patebat ibi rima; per quam in hastiludio lanceæ extremitas ad ipsum oculum usque penetravit; quem ita læsit, ut paulò post ex hoc vulnere Rex mortem oppetiit. Tantum nocet rimula, non bene clausa. Tantum quòque, & majus animæ damnum parit oculus malè custoditus. An non hæc vulpecula Regem quòque Davidem aggressa est? nonne per levem immodestiam, ut curiosius evagaretur, sollicitavit? Et quid inde accidit? Per hanc curiositatem illum in concupiscentiam impulit; hinc in adultrium dejecit, ac denique hinc in homicidium deturbavit. *Noli ergo dicere* (ait S. Chrysostomus Hom. 8. in Matth.) *Quid est, si formosam mulierem aspexero curiosè? Ex aspectu namque concupiscentia; ex hac consensus & opus consequitur.*

VI. Sexta vulpecula est Tactus aliquis non obscœnus: suggerit illa: quid mali est in tactu non inhonesto, obiter solum factu, nec intentione perverisâ? Tango corpus meum, tango alterius personæ manum, aut faciem palpo. At hic rursùm **attende**

VI.
Tactus
periculosus.

attende tibi : Neque enim minima hæc in parte minimi sunt facienda. Ignis stramini admotus, nullo negotio & fumum & flammam suscitatur. Culex exile est animalculum, rostro te tangit exiguo, & si sinis, gracili siphunculo fugit sanguinem, & inde manus continuo uritur atque intumescit. Apicula exigua est volucris : *Beevis in volatilibus est apis*, ait Ecclesiasticus c. 11. 3. Et tamen si oculum, si genam, si manum tangat, & aculeo suo feriat, quantus inde tumor, quantus dolor enascitur ? Neque scorpius animalculum parvum, præter aculeum, quidquam armorum circumfert, & tamen si negligentia tua te tetigit, & vel levisime pupugit, veneno inficeris, mortisque præfens discrimen adis. Ita pariter in hisce tentationibus à minimis ad majora progredimur. Novit id Diabolus vulpes astutissima ; qui (ut docet Sanctus Hieronymus in Psalm. 140.) *Non pugnat cum contra aliquem per grandia vitia ; sed per parva ; ut possit quomodocumque intrare, ac dominari homini ; ut postea eum in vitia gravia propellat. Non per fornicationem, non per avaritiam ; sed per minima vitia ingreditur.*

Igitur principiis obsta ; manuum custodiam gere ; nè tibi fide ; homo es labilis ; si stare & perstare cupis, cautus esto ; ne à parvis in majora devolaris. Similia, nisi temporis angustia veraret, de auditu, gustu, otio,

aliisque vitiis, vulpeculis pariter dolosa adducere liceret ; sed ne prolixiores sum, finem imponimus.

Quapropter, Dilectissimi, capite vulpes parvulas, quæ alioquin detrahuntur vineas : id est, vincite, resistite, expellite tentationes, quæ parva videntur ; sed sunt periculosa ; vigilate, ut mox in principio eas suffocetis. Principiis obsta ; secundum Medicorum consilium (Galeni L. de cur. & cogn. morb. c. 7. Hypocrat. Sect. 3. Aphor. Celsi L. 3. c. 22.) Morbi excidendi, dum adhuc pullulant, non expectandi, donec excrescant ; reddanturque intractabiles. Cavete, quantum in vobis est, disciplinæ relaxationem, crebraque Regularum etiam minimarum violationes : Vitæ detractiones, susurrationes, adulationes, quamvis exigua. Eliminate quamprimum quascunque turpes phantasias & cogitationes ; modica scintilla magnum valet suscitare incendium. Examine affectionem & dilectionem vestram, præsertim erga sequiorem sexum. Familiaritatem declinate ; ne, cum fortè spiritu caperitis, carne consummetis. Vulpes hæc dolosa est. Denique oculos manusque quam diligentissime custodite ; & potissimum in vitis attendite ; verè enim scribit B. Petrus Damiani Opusc. 15. c. 11. *Facilius est, hostiles impetus in vestros frangere ; quam admissos extra manus propulsare : Turtius est arvere præ sereno, quam laribus intramissos in terga compellere.*

EXHORTATIO IV.
IN REGULAM XLI.
DE SCRUPULIS ET EORUM REMEDIIS.

T H E M A.

Ulic trepidaverunt timore, ubi non erat timor. Psal. 13. 5.

V E L

Nullam debent celare tentationem. Reg. 41.

Tentationibus, ab Ascetis, annumerari solent scrupuli, nomen trahentes à scrupulis, seu lapillis, qui calceis injecti, molestiam & dolorem creant: ut enim hi, pedes cruciant; ita illi animum, angunt, vexant, & inquietant; sunt autem tales mentis scrupuli, cogitationes quædam, levissimis rationibus, & fere nullis fundamentis nixæ, quibus putamus aut suspicamur, peccatum aliquod, sive grave, sive leve, pro qualitate scrupuli, actionibus nostris inesse: quamvis alii perturbationem, quæ hanc cogitationem sequitur, scrupulum esse velint: no-

bis autem perinde est, sive scrupulus sit cogitatio, vel ratio falsa, excitans iudicium perturbationem; sive sit perturbatio iudicii, falsis rationibus excitata, sive utraque simul sumpta. Horum autem scrupulorum causa est multiplex; tum intrinseca, tum extrinseca, intrinseca est, dum oriuntur ex parte animæ, ejusque ignorantia, apprehensione, nimio timore. Vel ex parte corporis, ejusque complexionem phlegmatica, frigida, melancholica, aut ex nimia corporis castigatione per jejunia, vigiliis & opera pœnosa, quæ corpus debilitant, & animam ad bene judicandum enervant. Cause vero extrinsece sunt Dæmon, qui Deo permittente, scrupulis hominem infestat; ut à via virtutis abducat, & in pristina peccata retrahat. Deinde Deus, qui

A a a a

qui

qui scrupulis tepidos exstimulat, ut imperfectiones fugiant; aut probat fervidos, & tanquam aurum in fornace purificat, illuminat, excitat, acuit, & meriti & satisfactionis pro peccatis, occasionem præbet. Ac denique societas scrupulorum, qui velut pestes latius serpunt, & in alios sese diffundunt.

Cùm igitur huiusmodi lapilli seu scrupuli, quàm plurimis, præsertim Tironibus, molesti accidant; præcipuos, in præsentem exponemus, simulque antidota præscribemus, quibus eisdem efficaciter curare ac proscribere valeamus.

I.
Scrupulus
de peccatis
præteritis.

I. Primus scrupulus seu lapillus conscientiam Tironum vexans & pungens est de memoria præteritorum peccatorum, aut de exhomologesi eorundem non rectè instituta: dum existimant, jam aliquod grave peccatum in ea præmissum; jam circumstantiam quandam necessariò exprimendam, silentio involutam; jam sine debita conscientia discussione, aut sine conveniente dolore, aut sine vero emendationis proposito, absolutionem susceptam esse, ac proinde se ad peccata denuò clavis subiicienda obligatos esse, omnino autumant: ideòque exhomologesin de tota vita, crebrius repetunt.

Huic scrupulo geminum præscribit antidotum Cancellarius Parisiensis Gerson Alphab. 72. lit. K. & ex eo Franciscus Suarez tom. 4. de Relig. L. 9. c. 7. Primum est, oblivioni dandum esse tempus præteritum, præteritæque delicta, nisi in generali ad petendam à Deo veniam per contritionem generalem. Alterum est, quando tempus præteritum sollicitat, timendò, quòd non sit

facta sufficiens confessio; occurrendum esse illi, recurrendo ad Deum, cum vera cordis humilitate & contritione; & in memoriam revocandam esse voluntatem, quam habuit integrè & perfectè confitendi; & quòd tunc fecerit, quantum in ipso erat, suoque Confessioi satisfecerit; cuius consilio statuit præteritorum non ampliùs recordari, ut Deo meliùs possit inservire; atque ita in eo proposito perseveret; nimiumque timorem contemnat.

Verùm objicit quispiam, rectè quidem ista: timorem omnem libens contemnerem, si modò à me præstitum esset, quòd Deus jure à me exigat: quis autem me certum reddit; vere me penituisse, peccata omnia & singula ritè enarrasse; verum dolorem elicuisse; propositum firmum concepisse, nihilque prætermisisse eorum, quæ Deo, in tantis momenti exsolvenda fuerant?

Antidorum hoc, dubio tuo opponitur. 1. A Magistro spirituali aut conscientia arbitro consilium pete, illique humilitate magnà acquiesce: secundum Salomonis Regis sapientissimi monitum, Proverb. 3. *Ne innitaris prudentia tuo*. Scrupuli enim adeò obscuram, perplexamque reddunt mentem & conscientiam tuam, ut à te ipso nullum sanum consilium poscere valeas: quare audi consilium viri prudentis, & tutus, securusque eris. 2. Habes deinde signa moraliter certa, exhomologesios ritè petastæ, & remissionis peccatorum obtentæ, ac gratia divina tibi restituta. Nam perpende, obsecro, an non 1. Deus dirupit vincula tua; & in finitulis caritatis traxit te, ut ad penitentia lavacrum

crum sponte venires; & illi cor contritum & hostiam laudis offerres? 2. An non integrum otidium (ut in Societate moris est) preparationi, examini, attritioni, contritioni & proposito impendisti? 3. An non exhomologes eos prater dicta, & expiata sciro, licet mors obeunda foret, diserte professus es? 4. An non mortem potius oppetere paratus es, quam ad pristinam conversationem, prateritaque crimina relabi? 5. An non lentis perfectionis desiderium, amorem virtutis, studium Deo placendi? 6. An non vitam, mores & secularia delicta emendasti, nec tanto iam tempore ea perpetrasti? 7. An non omnia mandata divina servare paratus es? An non libenter cum Deo in oratione loqueris? An non libenter Verbum Dei audis? An non terrena omnia contemnis, & Deum unice diligis? Quid igitur angaris? Quid scrupulis vexaris? Quznam certiora signa exhomologes recte peractæ, gratiæque tibi restitutæ in hac mortali vita, reperiri queunt? Igitur acquiesce, ac deinceps in pace & tranquillitate conscientiæ, vitam tuam tranfige, Deoque fideliter servare perge. Quando homo moralem adhibet diligentiam, in peccatorum suorum confessione, Deus illico, omissionum peccatorum obliviscitur, & ea in profundum maris demergit: *Si impius egerit penitentiam ab omnibus peccatis suis, iniquitatem eius, quas operatus est, non recordabor.* Ezech. c. 18. Quid igitur ultriate tantopere vexas & crucias? Angantur mundani sese modico tempore ad penitentiam Sacramentum præpa-

rantes. Crucientur peccatores, post innumeratas confessiones, identidem in pristina scelera relabentes; sed Novitii ferio vitam emendantes, Deo servire & placere cupientes, & ex corde ad Deum conversi, omnem anxietatem deponant: *Ad Dominum iam conversos, non nimis cruciet prateritorum conscientia delictorum.* S. Bernard. serm. 3. de SS. Petro & Paulo.

II. Alter scrupulus nascitur ex tentatione Diaboli, qui Religioso novello, cogitationes hæreticas, blasphemias in Deum, Deiparam, & Sanctos, aliisque nefandas & horrendas injicit, ac illis miserum vehementer exagitat; ita ut potius ad inquisitionis tribunal, quam ad exhomologeterium, pro remedio, sibi recurrendum existimet. Quemadmodum initio conversionis suæ expertus est S. Ignatius teste Tannero p. 4.

Antidotum I. est, quo morbus hic depellitur; has cogitationes omnino non timere; neque enim eas, qui scrupulis agitur, elicit, approbatque, sed Cacodæmon, Deo permittente, phantasmata movet, species adaptat, & indefinenter objecta nefanda proponit & ingerit. Ridenda igitur & penitus contemnenda sunt, tentationes hujusmodi; quanto enim magis quis iis affligitur, tanto magis à consensu & peccato distare se noverit. Perferendum itaque est hoc parvum Martyrium, divinumque auxilium implorandum; qui opportune fœtidæ hæc muscas abiget, ac tranquillitatem optatam restituet.

Antidotum II. est Conscientiæ arbitris, aut Spiritus directoribus, tentationes suas manifestare; odit enim

Aaaa 2

Spiritus

II.
De cogitationibus blasphemis.

Spiritus tenebrarum lucem; Deusque demisse se aperientibus; mirè opitulati consuevit. Recenset S. Joannes Climacus gr. 3. de Afecta quopiam, ipsos viginti annos, jejuniis, vigiliisque se discruciantem; ut nescio quam blasphemie cogitationem abigeret; sed in cassum omnia, donec Seni cuiquam gravi ac prudenti molestiam detexit; à quo iustus manum collo ipsius imponere; hæc verba solatii plena audiit: *Super collum meum Frater, sit hoc peccatum, tot annis te oppugnans: tu illud floccipende, nihilque formida. Quo factò, tentatio molesta penitus evanuit.*

III.
De cogitationibus obsecans.

III. Scrupulus tertius nascitur, dum phantasia & cogitationes turpissimæ identidem ingruunt; quales sunt luxuria, superbia, ira, vindicta; quibus adeò certò consensum se præbuisse scrupulosus arbitratur; ut quidquid neget Conscientiæ arbiter, ipse suo iudicio mordicus adhaereat, à Directore suo non rectè cognosci aut intelligi se existimet, ac propterea suos in peccata foedissima consensus excusari, Dæmonumque dantaxat impulsus reputari.

Antidotum hujus erroris & persuasionis falsa est, si bene apprehendas ac distinguas sensum tentationum à consensu; aliud siquidem est sentire, aliud consentire. Sensus peccati, est cognitio peccati quasi ab extrinseco injecta, & veluti ignis quidam in cordis foco succensus, quem sæpe statim & facile extinguere non licet; sed interdum flammæ & motus turpes vel invito excitat. Consensus verò est actus voluntatis, quo expressè peccatum vis & amplecteris. Te verò non consensisse, col-

liges ex eo, si Deum O.M. offendere timeas, ideòque de tentatione angari tristiteris; h in gratia Dei persistere cupias; si Deo placere unice desideres; si post tentationem adhuc à peccato abhorreas, illudque oderis ac detestaberis.

IV. Scrupulus quartus emergit ex eo, quòd quis putat, non implere se aliud quòd præceptum, v. g. horas recitandi, quòd vel intentio, vel attentio, vel integra pronuntiatio defuerit, ideòque ad repetendum astringi. Simile quid accidit in audiendo Missæ sacrificio, ob nonnullas distractiones etiam non voluntarias.

Antidotum præfens est, virum doctum consulere, ejusque iudicio stare. Hac ratione Discipulum suum curare S. Bernardus: dum enim is ob scrupulos, à celebratione Missæ retardaretur, ei dixit: *Vade fili, & in fide mea celsum.* Ut refert Gerson de præp. Missæ. Accommodet se alterius viri prudentis iudicio, levissimæque sibi in contrarium occurrentes ratiunculas prorsus contemnat, tanquam penitus indignas quibus aurem præbeat. Consilium est S. Antonini p. 1. tit. 3. c. 10. §. 10. reg. 6. *Scrupulos, more canum, oblatrantes & lacere minantes non possumus melius contempere quam per contemptum.* Enimvero, in quantas exurgunt iras imbelles cœlli, si quem, penes domum, cultodis suæ commissam, transeuntem viderint! Accurrunt quasi si pedes viatori velint detrahere, clamant, fremunt, ringuntur, & latratibus totam implent circumstantiam. Quid hic agat, si suspicatus viator? Sanè si cani respondeat, intem-

que sui rationem reddere voluerit : innocenter se proclamet , neque quidquam domui se velle officere, si cani vellic persuadere ; ac proinde non ita sibi esse oblatrandum : & tempus perdet. & majores in se caniculi excitabit clamores , neque quidquam à tota vicinia referet præmii . nisi risus & cachinnos, quod rationibus canis velit obstruere. Quid ergo agendum est? Nihil prorsus. Clamet catellus ad ravim usque: viator nihilominus prosequatur iter suum tacitus, & securus sui. Defatigabitur tandem catellus, ponet iras, & nullâ re actâ, recipiet se ad nidum suum, ibique si liberit de victoria sua phantastica, plausum sibi faciet & triumphos. Ita cum scrupulis agendum est , inquit S. Anconinus : iis responde & colloquia cum illis misce, si totam illico turbatam vis domum. Contemne , & tuta sunt omnia.

V. Scrupulus quintus ex errore provenit, quo quis in omnibus quæ agit & cogitat, peccatum lethale à se committi exilimat; etiam in ipsa peccatorum expiatione, Synaxi sacra, oratione, aut sui manifestatione. Stultum hunc errorem, quo pacto corriges?

Antidotum est, si cogites: cum in sæculo, more tuo liberè vires, impudicitæ vacares, ac Diabolo servires; in omnibus tamen operibus tuis, lethale crimen non committebas : nunc verò in Religione positus, à pristinis vitiis abstinens, sanctis occupatus actionibus, & à peccandi occasione sequestratus, in omnibus graviter delinquis; quæ isthæc est insania? An non Sathanæ ludibriæ cernis? Illud tibi stygius Impostor, ve-

luti pueris, quibus si viâ lutosâ, lubricaque incedentibus, acclametur, laberis, laberis, præ timore labuntur; ita pariter te Diabolus, velut pusionem stolidum, illudit.

VI. Sextus scrupulus est, dum præscientiæ & prædestinationis divinæ nodi insolubiles vexant, ut se reprobos aut damnandos conjectent.

VI.
De præ-
destina-
tione.

Antidotum in hoc, uti & in prioribus, validum est: concipere spem magnam ac fiduciam in Deum, plurimque de misericordia & bonitate ejus infinita sensum: ad quem hortatur sapientissimus Regum Salomon Sap. 1. 1. *Sentite, inquit, de Domino in bonitate.* Magna in sæculo admisistis crimina & multa; sed nemo propterea desperet; nemo cum Caino dicat: *Major est iniquitas mea, quam ut veniam merear.* Gen. 4. Sed potius perpendat illud Apostoli ad Rom. 5. 20. *Ubi abundavit delictum (plerumque) superabundat & gratia.* Quare rectè ait S. Laurentius Justinianus in Litæno vitæ de spe. c. 4. *Quid tam grave committitur, quod non Christi morte solvatur? Meritò igitur in Christo, mihi spes valida est, qui sanat omnes languores meos; qui redimit de interitu vitam meam; qui corripit me in misericordia & miserationibus.* Apprehenditis Deum, tanquam severum & acerbum vindicem scelerum, cujus judicii strictissimi terrore prostrati estis: sed timeant peccatores in peccatis perseverantes, mortemque infelicem oppetentes: at vos, qui peccata expialtis & emendare ea cupitis: *Sentite de Domino in bonitate: & sperate in eo: justus est quidem Deus, sed simul misericors, & benignus, utpote, cui proprium est*

est misereri & parcere, magis quam punire & plectere. *Quam bonus, Israël, Deus hu, qui recto sunt corde!* exclamat Propheta Regius, Psalm. 72. Quales vos per gratiam Dei jam esse cœpistis. *Bonus est Dominus, ait Jeremias Thren. c. 3. sperantibus in se, ut vos facitis, & anime querenti illum; veluti vobis unice cordi est. Quare sensite de Domino in bonitate.*

VII.
De variis
interro-
gationi-
bus.

VII. Scrupulus septimus est, dum Dæmon variis hominem infestat interrogationibus. Quid faceres, si hoc, illudve succederet? Si hoc tibi eveniret? Si hæc vel illa peccandi occasio sese tibi offerret? si talis tibi contumelia, vel injuria irrogaretur? An non vindicares? an non percuteres?

Antidotum est optimum, omnes has cogitationes eliminare, ac sollicitudinem de futuris abjicere. *Sufficit diei malitia sua, ajebar Salvator Matth. 6. Noli esse sollicitus pro crastino;* in occasionibus peccandi, Divina Bonitas gratiam uberrimam præstabit.

Quapropter, Dilectissimi, si scrupulis hisce agitemini, ne trepideris timore, ubi causa timendi non adest. Sive enim vos Hostis stygius infestaverit

scrupulis & anxietatibus de peccatis præteritis & exhomologesi perperam instituta; sive de cogitationibus hæreticis & blasphemis, sive de phantasiis & cogitationibus impuris; sive de impletis præceptis, sive ex ignorantia crassius, sive ex erroribus noxiis & interrogationibus periculosis; allegata ante mox adhibere antidota. 1. Vestræ prudentie nunquam fidite, sed juxta Regulam 41, vel Superiori, vel conscientia arbitrio, tentationes vestras manifestate, illi credite, illi obedite, illi vos & judicium vestrum subijcite. 2. Scrupulos contemnite & pro viribus abjicite; nec cum illis disputationem instituite, idem enim est ac si cum Cacodæmone disputetis. 3. *Sensite de Domino in bonitate.* Deus Pater est, non vitricus; Amicus est, non Tyrannus; bonus & misericors est, non rigidus & crudelis, ideoque firmam in illo spem & fiduciam collocate. Hæc qui præstiterit, per auxilium divine gratiæ facile juvabitur: qui verò ea neglexerit, pro ægro deposito ac desperato habendus est, qui nunquam curabitur.

